

INGEBLIKT

MOER

Moer 2000/2 opent met een bijdrage van Nanette Bienfait & Dirkje Ebbers over taalvaardigheden in de basisvorming. Het wordt steeds duidelijker dat de basisvorming (de onderbouw van het voortgezet onderwijs, zeg maar) een cruciale rol speelt bij de voorbereiding van het *Studiehuis*, vooral omdat leerlingen daar over allerlei vaardigheden moeten beschikken die ze nog niet hebben (zie ook de rubriek *WERKHUIS* in deze *VONK*). De auteurs beschrijven welke rol de methode *Schoolslag* hieraan kan leveren.

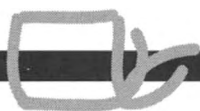
Om een idee te geven van hoe het onderwijs in mondelinge taalvaardigheid in de tweede fase (de bovenbouw van het voortgezet onderwijs) gerealiseerd kan worden, heeft de SLO leerplan- en voorbeeldlesmateriaal ontwikkeld. Mede-auteur Rudi Liebrand geeft een beschrijving van het pakket *Vanzelfsprekend*.

In de laatste bijdrage beschrijft Piet Mooren de opheffing van *OETC* (Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur) in Nederland ten gunste van *OALT* (Onderwijs in de Allochtone Levende Talen). Hij geeft aan hoe de specifieke expertise van de *OALT*-leraren ingeschakeld kan worden bij het opzetten van een taalbeleid op een basisschool (zie ook de bijdrage van Jo van den Hauwe e.a. in deze *VONK*).

In de rubriek *Idee* geeft Elsbeth van der Laan lessuggesties bij *Gijsbrecht* (Edward van de Vendel), een bewerking van Vondels *Gijsbrecht van Amstel* voor kinderen en volwassenen.

SPIEGEL

Spiegel 16/3, het laatste nummer van 1998 (!) is net uit. Oorzaak van deze geweldige vertraging is een inhoudelijk en logistiek kopijprobleem. De redactie onderzoekt mogelijke oplossingen, zoals het instellen van een aantal nieuwe rubrieken die 'minder wervingskracht en -inspanning' vragen. In dit nummer wordt bijvoorbeeld van start gegaan met de rubriek *Uit de opleiding*. Willy Weijdemans gaat in op de vraag wat in het fictie-onderwijs de meerwaarde is van het maken van een multimediale presentatie van een fictionele tekst. In de rubriek *Kritiek, Commentaar, Beschouwing* reageert Hugo Verhaasdonk op de uitgangspuntennota 'Cultuur als confrontatie' van de Nederlandse staatssecretaris Rick van der Ploeg. Daarnaast bevat het nummer ook drie boekbesprekingen, onder meer van *Klaar? Af!* (zie ook het artikel van Mie Sterckx in deze en de vorige *VONK*) dat vergeleken wordt met het Nederlandse *Zebra* voor dezelfde doelgroep. Het nummer opent met een bijdrage van Kaat Delrue & Griet Ramaut over *OETC* (Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur) op Vlaamse scholen. Ze brengen verslag uit van een actie-onderzoek naar de optimalisering van *OETC*.

LEVENDE TALEN

Zoals eerder vermeld, is bij *Levende Talen* met ingang van 2000 een nieuwe formule van kracht met twee bladen: een magazine en een tijdschrift.

In *Levende Talen Magazine 87/2* (februari 2000) brengt Edith de Vries een praktijkverslag over haar pogingen om leerlingen zelfstandig aan het werk te zetten met het lezen en luisterdossier. Om leerlingen te interesseren voor schrijvers en boeken maakt Wim van der Gun gebruik van de videocamera, een vakoverstijgend idee. John Daniëls doet verslag van zijn bezoek aan de site *Internet-college* (www.Internetcollege.nl).

Levende Talen Magazine 87/3 (maart 2000) is een themanummer gewijd aan de moderne talen in het middelbaar beroepsonderwijs. Ook in *Levende Talen Magazine 87/4* (maart 2000) gaat de meeste aandacht uit naar het vreemdetalenonderwijs en wordt de reeks artikelen over het middelbaar beroepsonderwijs verdergezet.

In elk magazine is er veel ruimte voor vaste rubrieken: jeugdliteratuur, recensies, signaleringen, aankondigingen van conferenties en studiedagen, toneel, internationalisering, en nieuws uit de vereniging. Ze zijn gericht op één taal of op alle talendocenten.

In het eerste nummer van *Levende Talen Tijdschrift 1/1* (maart 2000) ligt het accent op argumentatie-onderwijs, met vier bijdragen over dit thema. Een korte inleiding in de argumentatietheorie en een toelichting bij enkele kernbegrippen wordt verzorgd door Frans van Eemeren. Leontine van den Berg & Antoine Braet doen verslag van een lessenreeks over argumentatie die gegeven is aan leerlingen van 5 vwo (vergelijkbaar met 5 aso) en bespreken verschillen in moeilijkheid tussen argumentatievragen. Coen Gelinck rapporteert over een onderzoek naar de positie van de mondelinge taalvaardigheidstraining in het voortgezet onderwijs en houdt een pleidooi voor de versterking van het debatonderwijs. Joop Dirksen doet voor-

stellen voor de koppeling van argumentatie- en literatuuronderwijs: over 'warrant', leesautobiografie en smaakontwikkeling. Los van het thema maken Maaïke Hajer, Theun Meestringa & Marleen Miedema de balans op van tien jaar taalbeleid in Nederland en pleiten ze voor een nieuwe impuls in de vorm van taalgericht vakonderwijs. Een *Opinie* en *Boekbesprekingen* over het moderne vreemdetalenonderwijs sluiten het nummer af.

WERKBLAD VOOR NEDERLANDSE DIDACTIEK

Werkblad voor Nederlandse Didactiek 28/3 (april 2000) opent met een bijdrage van Eva De Schrijver over het kiezen van teksten in het licht van het christelijk opvoedingsproject. Ze beschrijft haar praktijkervaringen met *Wachten op Godot* (Samuel Beckett) en *Een tijd vol angsten* (Max Wildiers) in de derde graad so. Over leerlingenparticipatie en -inspraak handelt de bijdrage van José Vandekerckhove. Zij gaat na hoe de participatievaardigheid van leerlingen van de derde graad so in het vak Nederlands getraind kan worden. Verder bevat het nummer drie artikelen die een weergave zijn van de lezingen van Jenny Van Hoey (*Tijdwinst, doelgerichtheid en kwaliteit van het onderwijs Nederlands*), Paul Tack (*Geïntegreerd moedertaalonderwijs*) en Koen Van Gorp (*Leren, dat doe je gewoon!*, zie ook *VONK 29/1*, themanummer over zelfsturend-zelfstandig leren) op de conferentie *Het Schoolvak Nederlands 12* die in 1998 in Antwerpen georganiseerd werd. Deze bijdragen zijn eveneens opgenomen in de conferentiebundel van HSN-12 die in 1999 verschenen is. Een *Signalement* sluit het nummer af.

ONS ERFDEEL

Ons Erfdeel 43/1 (jan.-feb. 2000) opent met een artikel van Jan Goossens over de

toekomst van het Nederlands in Vlaanderen. Marjoleine de Vos vraagt zich af of poëzie de wereld kan redden. Over verschillen tussen de inrichting van het landschap in Vlaanderen en Nederland gaat de bijdrage van Pieter Leroy. Experimenten met traditionele middelen, zo typeert Hans Ibelings het werk van Soeters Van Eldonk Architecten. Marc Ruyters beschrijft de twee werelden van beeldend kunstenaar Peter Rogiers. Over de poëzie van Stefaan van den Bremt handelt 'reizen en thuiskomen in de taal', een bijdrage van Joris Gerits, met aansluitend enkele gedichten. Jos Nijhof situeert het theater in Nederland tussen economie en ideaal, of de blik van het tekort. 'Het meedogend schaden van de menselijke soort' is een bijdrage van Frans C. de Rover over het werk van Arnon Grunberg. Marc Reugebrink neemt de poëzie van K. Michel onder de loep: 'wat ben ik zonder liefde?' Ger Groot sluit af met de blik van Hans Achterhuis: filosofie in debat met de tijd. 'Hoe zit het met België? Meer of minder? Of anders en beter?' Vragen die de redactie voorlegde aan Derk-Jan Eppink, Filip Rogiers, Manu Ruys, Kris Deschouwer & Chantal Kesteloot.

In *Ons Erfdeel* 43/2 (maart-april 2000) leest u hun reacties. 'Onbedwingbare passies' of de romans en verhalen van Rascha Peper, bedwongen door Daan Cartens. Gérard van Tillo heeft het over multireligieus Nederland, en E. Cockx-Indestege & Marieke van Delft over bibliotheekdrukwerk in Vlaanderen en Nederland (1987-99). Lut Missine behandelt het werk van Carl Friedman: 'waarom is de verkeerde vraag'. Bert Degraeve beschrijft de publieke omroep in het tijdperk van de convergentie. 'Dat spiegelbeeld, ben ik dat?' of het werk van de Haagse schilder Philip Akkerman, besproken door Paul Depondt. 'De clausen van Claus' is een bijdrage van G.F.H. Raat over het niet-realistische drama van Hugo Claus. Dirk de Geest bespreekt de poëzie van Wiel Kusters, met enkele gedichten als toemaatje: 'Jij kwam thuis met fonkelende stenen'.

Volgen nog in elk nummer de vaste rubrieken *Culturele kroniek*, *Taal- en cultuurpolitiek* en *Publicaties*. Volgen nog de vaste rubrieken *Culturele kroniek*, *Taal- en cultuurpolitiek* en *Publicaties*.

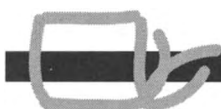
KLAPPER

In *Klapper* 7/4 (1999) houdt Marina De Bruijn een pleidooi voor de nieuwe adolescentenroman. Haar bibliotheekschoolscriptie *Van Bibelont naar Babylon* bevat het verslag van een literatuuronderzoek naar de overgang in de leesontwikkeling van jongeren tot competente volwassen lezers. De boeken, de lezers en het literatuuronderwijs zijn de drie invalshoeken waarop ze haar studie heeft toegespitst. (*De scriptie is door LINC integraal uitgegeven en kan verkregen worden door overschrijving van 600 BEF op rekeningnummer 001-1155192-95 van LINC-Leuven met vermelding van BIB-BAB.*) Verder bevat dit nummer de beschrijving van een aantal bibliotheekprojecten: een vreemdetalenbibliotheek (30 talen) in de Centrale Gevangenis van Leuven (Koenraad Coppens & Mick Serneels), een open leercentrum in de *Open School Leuven* voor mensen die hun basiscompetenties willen oppoetsen of bijwerken (Diane De Bruyn) en leesbevordering in *De Wissel*, een voorziening in de Bijzondere Jeugdzorg (Annelies Vandebroek). Documentatie- en websitetips sluiten het nummer af.

Daarnaast bevat elk nummer van *Klapper* een uitneembaar katern kinder- en jeugdboekrecensies, *Pluizer* genaamd; in dit nummer ook het titelregister van 1999.

OPENBAAR

In *Openbaar* 30/1 (april 2000) staan Ben Reynders & Machteld Verstraeten stil bij de groeiende belangstelling van jongeren voor het metafysische. Hun bijdrage handelt over God in de poëzie van twaalf- tot dertig-

jarigen: 'van sukkelschepper tot meelijdende'. 'Opdat je nooit vergaat' is de titel van het artikel van Jan van Coillie over kinder- en jeugdpoëzie in de bibliotheek. André Fruithof worstelt met de vraag: fictie of realiteit? Bart Verhaeghe ging een kijkje nemen in de Maasmechelse bibliotheek waar een *Jongerenhoek* is ingericht als onderdeel van het project *Leescultuur* in het secundair onderwijs. Zoals in elk nummer passeren tot slot een aantal vaste rubrieken de revue: *Nieuw in het documentatiecentrum*, *Bibactiefje*, *Weet je weetje*, *Reflectie*, *Boeken voor jou* en *Uit de schaduw* (lijst met grijze literatuur).

SCHOKLA

Schokla 165 (februari 2000) opent met een pleidooi van Roger Boonen voor een interlevensbeschouwelijke dialoog en tegen een verdere verzuiling van het onderwijs. Bieke Santermans vertelt over haar ervaringen met een systematische klassikale aanpak van werkhoudings- en aandachtsproblemen in het derde leerjaar van de lagere school. Taalspelletjes en de bespreking van enkele kinder- en vakboeken het nummer af.

Schokla 166 (mei 2000) is een themanummer rond het nieuwe leerplan wiskunde voor de basisschool van het katholiek onderwijs. Van Sofie De Jonckheere vernemen we hoe wiskunde ook een boeiend jeugdboek kan opleveren: *De telduivel. Een hoofdkussenboek voor iedereen die bang voor wiskunde is* van Hans Magnus Enzensberger. Leesjuf Ria Dorssemont sluit als vanouds af met de bespreking van enkele kinderboeken.

PLEIN PRIMAIR

In Nederland bestaat sinds een jaar *Plein Primair*, een journalistiek tijdschrift voor professionals in het basisonderwijs met beknopte, kernachtige informatie. Het ver-

schijnt tien keer per jaar.

Drie keer per jaar wordt het blad uitgebreid met een taal-/leeskatern *TAAL/LEZEN Primair*. Een bijlage van 24 pagina's vol achtergrondinformatie over taal, lezen en leesbevordering in de basisschool en daarbuiten. Deze taalkaternen zijn ook apart te bestellen.

BESTELADRES:

Uitgeverij Ten Brink, antwoordnummer 17,
NL-7940 VB Meppel.

SLO-PUBLICATIES

Bij de SLO verschenen recentelijk een aantal publicaties voor docenten Nederlands aan de Pabo (d.i. de onderwijzersopleiding).

Het *Netwerk Nederlands voor Pabo-docenten* geeft samen met de SLO een *Nieuwsbrief* uit waaraan ook het Vlaamse netwerk Nederlands *LOOKo (Lerarenopleiding Lager Onderwijs en Kleuteronderwijs)* constructief meewerkt. Hij verschijnt vier keer per jaar en wordt gratis toegestuurd aan alle opleidingen voor basisonderwijs in Nederland en Vlaanderen.

In het *januari 2000*-nummer staat taalbeleid centraal. Harry Paus presenteert de resultaten van een enquête onder vakgroepen Nederlands van Pabo's over de vraag: wat is taalbeleid en welke aandacht besteden we eraan in de opleiding? Piet Litjens geeft een overzicht van tien jaar taalbeleid in Nederland: wat gaat er goed als het goed gaat? Ook bevat het nummer een verkorte versie van de bijdrage van Jo van den Hauwe, Marc Stevens & Werner Schrauwen in deze *VONK*. Merlijn Elst & Suzanne van Stratum brengen verslag uit van een onderzoek naar taalbeleid bij schoolbegeleidingsdiensten. Irene van der Leer & Harry Paus interviewden de wethouder van Rotterdam: wat doet een grote stad aan taalbeleid? Vervolgens een aantal artikelen over de praktijk: Piet Litjens heeft het over taalbeleid op een meertalige Amsterdamse basisschool, Peter Prins maakt melding van het vernieuwde

Haags Instrument Taalbeleid (een overzicht van kenmerken van goed taalonderwijs op een school met een meertalige schoolbevolking), Rob Godthelp brengt verslag uit van een project over taalgericht zaakvakonderwijs en tot slot wordt een nieuwe opleiding bij het expertisecentrum NT2 van de Pabo Haarlem voorgesteld.

BESTELADRES:

SLO, Postbus 2041, NL-7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-484 08 40, fax 00-31-53-430 76 92, E-MAIL h.paus@slo.nl

TRiOS op weg, een tussenbalans (februari 2000) is bedoeld voor opleiders Nederlands & didactiek en wiskunde & didactiek. TRiOS staat voor *Taal en Rekenen in de Opleidingsdidactische Samenhang*. Opleiders Nederlands & didactiek kunnen leren van de didactiek van het realistisch reken-wiskundeonderwijs waarin al veel aandacht is voor rijke contexten, interactie en uitleggen (strategieën). Docenten wiskunde & didactiek kunnen studenten leren ook tijdens de wiskundeles oog te krijgen voor de taalontwikkelingskansen die er binnen wiskundige activiteiten zijn. Het ontwikkelen van taal dient niet alleen een algemeen doel, maar ook een doel gericht op het leren van rekenen en wiskunde. Het betekent een gerichte opbouw van de vakwoordenschat en het verwoorden van eigen oplossingen en denkprocessen ten behoeve van het leren van rekenen en wiskunde. Daarvoor is het voor opleiders belangrijk de parallellen te zien tussen woordenschatdidactiek en reken-wiskundendidactiek.

In deze publicatie (102 p.) komen verschillende opvattingen over opleidingsonderwijs aan de orde. Ook worden de parallellen en verschillen tussen de beide vakken op een rij gezet, zowel in de basisschool als in de opleiding. Hete hangijzers en een begrippenlijst met vakjargon sluiten de publicatie af.

BESTELADRES:

SLO, ibidem, tel. 00-31-53-484 02 73

NEDERLANDS IN HET PRAKTIJKONDERWIJS

In de reeks *Studie en onderzoek binnen het project Nederlands voortgezet onderwijs* van de SLO is deel 29 verschenen over *Nederlands in het praktijkonderwijs* (Enschede, maart 2000). Leerlingen die dit type onderwijs volgen, zijn "leerlingen van wie de capaciteiten het onwaarschijnlijk maken dat een vervolgopleiding met succes kan worden afgerond, maar voor wie een reguliere baan op de arbeidsmarkt tot de mogelijkheden behoort. Het praktijkonderwijs dient ertoe deze jongeren een redelijke kans op een zinvolle plaats in de samenleving te bieden. Bijvoorbeeld als assistent in een garagebedrijf, of ziekenhuis. [...] Hoofddoelen van praktijkonderwijs zijn redzaamheid en arbeidstoeleiding." (p. 10)

Auteur Tiddo Ekens (m.m.v. Jan Boland) behandelt achtereenvolgens de volgende aspecten van dit type onderwijs:

- ontwikkelingen in het vak Nederlands;
- karakterisering van de leerlingen;
- doelen en mogelijke inhouden van het vak Nederlands;
- inhoud en opzet van bestaande lesmaterialen;
- een sfeerbeeld van de onderwijspraktijk op twee scholen.

Op basis van die verschillende invalshoeken uit theorie en praktijk trekt hij enkele conclusies over het huidige taalonderwijs en over gewenste ontwikkelingen. Een actieplan om het taalvaardigheidsonderwijs in het praktijkonderwijs een eigen gezicht te geven, rondt deze publicatie af.

Rita Rymenans
Universiteit Antwerpen (UIA)
Departement Didactiek en Kritiek
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk
rita.rymenans@uia.ua.ac.be

